

PSY 254 Vědecká propedeutika a kritické myšlení

Garant: doc. PhDr. Zbyněk Vybíral, PhD.

Další vyučující:

Mgr. Michaela Širůčková, PhD.

Určeno pro studenty jednooborové bakalářské psychologie na FSS MU. **Povinný předmět.**

Poprvé výuka: PS 2010

Rozvrh 2010: ČTVRTKY 16:00 – 17:40, U35

První setkání: 23. září: informace o předmětu, úkolech, podmínkách nutných k zakončení

Povinná účast na výuce označené „S“ (semináře)

Přibližné rozdělení: 30% přednášky / 70 % semináře

Hodinová dotace: 2 hodiny týdně

Cca 80 hodin zadané samostatné práce.

Zakončení: zkouška

Zkouška spočívá v průběžném plnění úkolů v předmětu při dodržení zadaných termínů; hodnocení se řídí získanými body za úkoly. Úkol nazvaný „Abraham_ukol_1“ vložte do Odevzdávnice. (Odevzdat úkoly 1, 3, 4, 5 a 6). Je nutné dodržovat zadané termíny.

Kreditová zátěž: 5 EC

Přednášky – témata – okruhy:

Z. Vybíral

1. **Termín „propedeutika“.** Co všechno patří do propedeutiky vědeckého myšlení a vztahování se ke světu? **Diskurzy:** vědecký, popularizační, pop-psychologický. Žánry ve vědeckém diskurzu. Téma dichotomizace a (přehnaného) zjednodušování. Třídící myšlenkové modely v psychologii. Dogmata v psychologii. Čím se řídíme v našem studiu světa (a lidí)?

Zadaná četba: Vybíral, Z.: *Psychologie jinak* (2006), strany: 57–63, 69–76, 156–168.

2. **Co není vědecké?** Lze nalézt nevědecká stanoviska v *psychologii*? Proměňující se pohled na psychologii jako vědu (historický vývoj). Pohledy dnešní: varieta názorů. Co nabízejí kliničtí psychologové (např. na internetu). Diskuse na příkladu tzv. Reconnection.

Úkol č. 1: Zvolit příklad proměnlivšího se konceptu/konstruktu v psychologii.

Na proměně vybraného konceptu dokumentovat změnu v psychologii.

Rozsah: 2 NS.

Odevzdání: **4. 10. 2010.**

Četba (např.): Eysenck, H. J. (1957, 1958): *Sense and Nonsense in Psychology*. (Lze studovat z jiných zdrojů.)

3. **Kategorie** ve vědecké psychologii. Zacházení s kategoriemi, typy a pojmy.

Zadaná četba: Vybíral, Z.: *Psychologie jinak* (2006), strany: 77–136.

4. **Hranice popularizace**, hledání kritérií. Příklady, diskuse nad ukázkami.

Úkol č. 2: Připravte si komentář či rozšíření k prezentacím A) „Pop-psychologie: pomocník nebo parazit?“ © Zbyněk Vybíral, 2010; *Rafael Institut ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze 1, Maislova 15*; 11. 4. 2010. B) Ukázky z pop-psychologického diskurzu. © Zbyněk Vybíral, 2010
Rozsah: 1-2 minuty
Prezentace „na hodině“.

5. **Dovednosti prezentační.** Dobrá odborná kniha. Dobrý odborný článek. Rétorika a způsoby prezentování. Jak vytvořit dobrou powerpointovou prezentaci. Plusy a minusy powerpointové podpory. Jde přednášet i bez něho?

Úkol č. 3: Každý student si připraví argumentaci, proč je podle něho dobrá jím vybraná odborná kniha a jím vybraný odborný článek.
Forma: prezentace PowerPoint
Rozsah: 5 minut
„Prezentování“ – dle rozpisu.

6. **Kritika psychologie.** Za co a z jakých pozic je psychologie kritizována?

Úkol č. 4: Připravte kritické zhodnocení dvou hesel z Velkého psychologického slovníku (Portál, 2010) NEBO jednoho hesla z Psychologické encyklopedie (Aplikovaná psychologie). Ve formě „korektury textu“ vyznačte, co byste vypustili, co byste dodali, co byste opravili).
Forma: Odevzdání jako soubor ve wordu
Rozsah: 2 až 3 NS
Termín: **1. 11. 2010.**

Okruhy – témata

M. Širůčková

1. **Typy odborných textů a jejich charakteristika.** Kompilát, komparace, odborná esej, přehledová studie, empirický článek, odborná recenze.

Zadaná četba: ŠANDEROVÁ, J. (2006). *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. (1. vyd.). Praha: SLON.

2. **Jak číst odborné texty.** Struktura odborného textu. Vyhledávání literatury – využívání on-line databází. Rešerše literatury.

3. **Jak psát odborný text.** Jak začít s psaním – poznámkový aparát, pracovní text a jeho revize. Práce s literaturou – etika, způsoby citování. Logika a struktura textu. Odborný jazyk. Abstrakt, anotace, resumé.

Zadaná četba: American Psychological Association (2002). *Publication manual of the American Psychological Association* (fifth edition). Washington, DC: Author. Strany: 31 - 40.

4. **Jak psát empirický článek.** Struktura a náležitosti empirického článku: uvedení do problému, část o metodách, výsledky, diskuse, literatura.

Zadaná četba: American Psychological Association (2002). *Publication manual of the American Psychological Association* (fifth edition). Washington, DC: Author. Strany: 10 – 30.

5. **Ústní sdělení.** Formy ústních sdělení (prezentace, přednáška, krátké sdělení, diskuze). Příprava ústních sdělení: obsah a struktura, logika sdělení, vizuální doprovod.

Rozpis témat:

Datum	Vyučující	Téma	
23. 9.	Širůčková	Informace o úkolech; Rozpis prezentací úkolů č. 3.	S
30. 9.	Vybíral	Propedeutika vědeckého myšlení, diskurzy vyjadřování	
7. 10.	Vybíral	Co není vědecké? Vývoj v historii psychologie	
14. 10.	Vybíral	Kategorie, pojmy, typy	
21. 10.	Vybíral	Hranice popularizace	S
4. 11.	Širůčková	Typy odborných textů	S
11. 11.	Širůčková	Jak číst odborné texty?	S
18. 11.	Širůčková	Jak psát odborné texty	S
25. 11.	Širůčková	Struktura empirického článku	S
2. 12.	Širůčková	Dovednosti: zásady ústních sdělení	S
9. 12.	Vybíral	Dovednosti: kritický rozbor několika prezentací	S
16. 12.	Vybíral	Kritika psychologie	

Závěrečné úkoly:

Úkol č. 5: Napište popularizační článek na vámi vybrané téma (min. rozsah 3 NS, max. rozsah 4 NS).

Termín: **1. 12. 2010.**

Úkol č. 6: Napište na totéž téma (event. jiné téma) vědecký článek (min. rozsah 8 NS, max. rozsah 10 NS). – Hodnocení viz níže: „Empirický článek“.

Tento úkol lze splnit samostatně, nebo spoluautorsky ve dvojici.

Termín: **13. 12. 2010.**

Kritéria hodnocení:

	Počet bodů pro celkové hodnocení (max. 75 bodů)	Kritéria hodnocení
Úkol č. 1	10	<i>Porovnání dvou formulací (definic, příkladů, způsobů objasnění). Správné odkazy. Srozumitelnost. Rozsah.</i>
Úkol č. 2	5	<i>Dodání 3 dalších příkladů. Argumentace v poznámce (komentáři). Správné odkazy.</i>
Úkol č. 3	9	Viz níže.
Úkol č. 4	15	<i>Věcnost argumentace. Inovace obsahu. Kritika. Dodání nových částí textu. Přehlednost korektury textu. Rozsah.</i>
Úkol č. 5	15	<i>Srozumitelnost. Věcná správnost. Čtivost. Volba příkladu/příkladů. Celková kompozice. Rozsah.</i>
Úkol č. 6	21	Viz níže.

Empirický článek

Napište empirický článek. Při jeho psaní dodržte strukturu APA stylu, tj. členění: uvedení do problému, část o metodách, výsledky, diskuse, literatura. Můžete použít reálná výzkumná data, nebo si výsledky můžete vymyslet.

Stanovený rozsah článku je od 8 do 10 normostran včetně literatury. Články odevzdejte do odevzdáárny do **13. 12. 2010.**

Kriteria hodnocení:

oblasti hodnocení	maximální počet bodů
<u>formální nároky:</u> <ul style="list-style-type: none"> • užívání vědeckého diskurzu • dodržení struktury APA stylu • dodržení stanoveného rozsahu článku • práce s literaturou, dodržení pravidel citování 	5 bodů

<p><u>část uvedení do problému:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • jasné vymezení problému a definování pojmů • je objasněno, jak studie navazuje na předchozí výzkumná zjištění • je zahrnuta analýza omezení předchozích výzkumů (zobecnitelnost, chyby výzkumu, neadekvátně použité metody,...) • jsou zmíněny dosud nevyřešené otázky zpracovávané problematiky • část uvedení do problému logicky vyústí ve výzkumnou otázku 	5 bodů
<p><u>část o metodách:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • jsou uvedeny potřebné detaily studie (výzkumný vzorek, výzkumné metody, informace o postupu výzkumu a získávání dat, způsob analýzy dat) 	3 body
<p><u>část o výsledcích:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • způsob prezentace výsledků – účelné grafy, tabulky • podávají výsledky odpověď na výzkumnou otázku • jsou uvedeny veškeré relevantní výsledky • vyplývají závěry z výsledků 	3 body
<p><u>diskuse:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • jsou shrnuta hlavní zjištění studie • jsou diskutována nová zjištění, která přinesla předkládaná studie • jsou zmíněny silné stránky a omezení předkládané studie • jsou uvedena nějaká překvapivá zjištění studie • provázanost výsledků s výsledky předchozích výzkumů a s teoretickými východisky 	5 bodů
<p>Celkem:</p>	21 bodů

Prezentace argumentace, proč je dobrá vybraná odborná kniha či vybraný odborný článek

Připravte si cca 5 minutovou ústní prezentaci argumentace.

Kriteria hodnocení:

Struktura a obsah prezentace srozumitelnost prezentovaných myšlenek	4 body
Formální zpracování prezentace přehlednost, čitelnost, kreativita, využívání grafických prostředků, „umělecký dojem“ :-)	2 body
Prezentační dovednosti verbální i neverbální komunikační prostředky prezentujícího, showmanship :-).	3 body
Celkem:	9 bodů